

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3242/2020. (VII. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Ítéltábla Pfv.IV.126/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Borbás Péter ügyvéd), az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Pécsi Ítéltábla Pfv.IV.126/2018/5. számú ítélete, valamint azzal összefüggésben a Győri Törvényszék P.20.079/2016/88. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (2)–(3) bekezdéseinek, IV. cikk (2) és (4) bekezdéseinek, XV. cikk (1)–(2) bekezdéseinek, XXIV. cikk (1)–(2) bekezdéseinek, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmére alapította.
- [3] 2. Az indítvány benyújtásának alapjául szolgáló bírósági eljárás előzménye a rendelkezésre álló bírósági iratok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [4] A Győri Törvényszék a 2013. október 9. napján kelt ítéletével az indítványozót bűnösnek mondta ki szemérem elleni erőszak kísérletében, ezért öt év nyolc hónap börtönbüntetésre és hat év közügyektől eltiltásra ítélte. A Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2014. március 13. napján kelt határozatával a Győri Törvényszék ítéletét megváltoztatta, a felperes cselekményét szexuális erőszak büntette kísérletének minősítette, és hét év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre, valamint hét év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. A Kúria a 2016. február 11. napján kelt végzésével a felperes felülvizsgálati indítványát elbírálva az első- és másodfokú határozatot hatályában fenntartotta.
- [5] A szabadságvesztés büntetését a Szombathelyi Büntetés-végrehajtási Intézetben töltő indítványozó kártérítés megfizetése iránt keresetet terjesztett elő a Szombathelyi Törvényszéken a büntető ügyében másodfokon eljáró Győri Ítéltáblával szemben. A többször módosított keresetét arra alapította, hogy az ellene folyamatban volt büntetőeljárás során meghozott elsőfokú büntetőítélet megfelelő terjedelmű, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 348. § (1) bekezdése szerinti felülbírálatát az alperes mint másodfokú bíróság elmulasztotta, így különösen nem értékelte az elsőfokú eljárásban történt jogsértéseket, nem vizsgálta a törvényes büntetőfeljelentés meglétét és az irányadó tényállás ellentmondásait, a bizonyítékokat tévesen mérlegelte, a szakvélemények ellentmondásait pedig nem oldotta fel. A törvénysértő eljárás következménye a bűnösségét kimondó és vele szemben büntetést kiszabó ítélet, amely ilyen módon az őt ért kár megnyilvánulási formája. Az indítványozó szerint – az általa jogsértőnek tartott – eljárás folytán sérült a tisztességes eljáráshoz fűződő joga, illetve az egyenlő bánásmód követelménye, továbbá az elítélés következtében vagyoni károkat szenvedett el. Mindezekre tekintettel a jogsértések megállapítását, valamint vagyoni illetve nem vagyoni kára megtérítését kérte.
- [6] A Szombathelyi Törvényszék a keresetlevelet áttette az alperes ítéltábla székhelye szerint illetékes Győri Törvényszékhez. Az indítványozó az áttételt elrendelő végzéssel szemben fellebbezést és elfogultsági kifogást terjesztett elő; a másodfokon eljáró bíróság az áttételt elrendelő döntést helyben hagyta. Az elfogultsági kifogást elbírálva a Kúria az eljárás lefolytatására első fokon a Győri Törvényszéket, másodfokon a Pécsi Ítéltáblát jelölte ki. Az indítványozó keresetét a Győri Törvényszék elutasította, a Pécsi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.
- [7] Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybírósághoz, amelyben ezen döntések – valamint velük összefüggésben a korábbi büntető eljárásokban született bírósági döntések – alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság függeszse fel a az ügyében született első- és másodfokú ítéletekben megállapított „bűnügyi költség fizetési kötele-

- zettség végrehajtását”. Az indítványozó az eredetileg az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn túl előterjesztett – e tekintetben igazolási kérelmet is tartalmazó – alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság főtákarának felhívására kiegészítette, illetve pontosította. Az indítvány, illetve annak kiegészítésében foglaltak alapján megállapítható, hogy az általa megjelölt alaptörvényi rendelkezések sérelmét az indítványozó a támadott ítélet kapcsán alapvetően két okra vezeti vissza.
- [8] Egyfelől vitatja az eljáró bíróságok azon – a vonatkozó polgári eljárási és anyagi jogszabályok értelmezése mellett kifejtett – jogi álláspontját, amely alapján a keresete elutasításra került. A bíróságok ugyanis azt állapították meg, hogy az indítványozó által előterjesztett kereset alapvetően és valójában arra irányul, hogy az eljáró (polgári) bíróságok a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 1–2. §-ra hivatkozással megállapítani kért sérelemdíj, illetve a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 75–76. §-ában foglalt személyhez fűződő jogok sérelmére hivatkozással megállapítani kért kártérítés kapcsán a büntető bíróságok által az indítványozó szerint elkövetett – az indítványozó által a büntető eljárás során is hivatkozott és a bíróságok által el is bírált – jogsértéseket megállapítsák; ezáltal lényegében a korábbi (büntető) ítéleteket felülbírálván, a bizonyítékok eltérő értékelésével az indítványozó elítélésének jogellenességét megállapítsák. Erre azonban ez eljáró bíróságok egybevágó érvelése szerint kártérítési perben az eljáró bíróságnak nincsen lehetősége; a bírói gyakorlat „ugyanis következetes abban, hogy a kártérítési per bírósága nem bírálhatja felül azt a jogerős ítéletet, amelyre a felperes keresetét alapítja (Kúria Pfv.22.004/2011/6.). A kártérítési per nem új jogorvoslati fórum, nincs hatásköre a korábbi döntések tartalmának és a döntések meghozatala során lefolytatott eljárás szabályszerűségének felülbírálatára (BDT2006. 1496). Ebből következően az a kereset, amely a jogerős ítélet tartalmát jelöli meg a vagyoni, illetve a nem vagyoni károk okaként, eredményes nem lehet (BH1993. 32.).” (Lásd: Pécsi Ítéletábrla ítélete, 4. oldal)
- [9] Másfelől az indítványozó a régi Pp. 13. § (1) bekezdés e) pontjának – az új perrendtartási szabályok között azonos tartalommal fenntartott – azon rendelkezésére hivatkozással, miszerint az ügy elintézésből ki van zárva az a bíró, akitől az ügy tárgyilagosa megítélése egyéb okból nem várható (elfogultság), azt kifogásolta, hogy ügyében első fokon a Győri Törvényszék járt el. Véleménye szerint emiatt – tekintettel arra, hogy korábbi büntetőügyében az első fokú ítéletet a Győri Törvényszék, a másodfokú ítéletet pedig annak fellebbviteli bírósága, a polgári perben alperes Győri Ítéletábrla hozta – keresetének a régi Pp. említett rendelkezésében rögzített tárgyilagosa megítélésének követelménye, és ezáltal a pártatlan bírósághoz való alkotmányos joga eleve nem érvényesülhetett.
- [10] Mindezekre tekintettel az indítványozó szerint az általa kifogásolt bírósági eljárás(ok), illetve a támadott bírósági döntés következtében sérültek az Alaptörvénynek az indítványa kiegészítése szerint pontosított, általa megjelölt rendelkezései.
- [11] 3. Az Abtv. 56. § (1)2 bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.
- [12] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány ugyan az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn túl került benyújtásra, azonban az indítványozó azzal kapcsolatban egyidejűleg igazolási kérelmet is előterjesztett, amelyet az Alkotmánybíróság – egyesbíróként eljárva – a IV/1131-4/2019. számú végzésben elfogadott. Az indítványozó érintettnek tekinthető és a támadott döntéssel szemben további (rendes) jogorvoslatra nincs lehetősége. Az indítvány – részben az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései tekintetében – az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében megfogalmazott követelményeknek is megfelel. Az indítványnak az Alaptörvény I. cikk (2)–(3) bekezdéseivel (azokra alkotmányjogi panaszt, mivel nem rögzítenek annak benyújtását megalapozó jogot az indítványozó számára, eredményesen alapítani nem lehet), IV. cikk (2) bekezdésével [az Alaptörvény ezen rendelkezésében biztosított jogot a polgári (kártérítési) perben meghozható döntés fogalmilag nem érintheti], valamint [alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában] a XV. cikk (1)–(2) bekezdéseivel és a XXIV. cikk (1)–(2) bekezdéseivel kapcsolatos elemeit az Alkotmánybíróság a törvényi feltételek hiányában érdemben nem vizsgálhatta.
- [13] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmány-

bíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.

- [14] Az alkotmányjogi panaszban és annak kiegészítésében foglaltak alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogi érvelésének kiinduló pontja az volt, hogy korábbi elítélésére jogellenesen került sor. Ezzel kapcsolatban eredeti indítványában részletesen kifejtette azokat a szerinte megállapítható törvénysértéseket, illetve a feltárt és értékelt bizonyítékok tekintetében fennálló ellentmondásokat, amelyekre tekintettel véleménye szerint törvénytelen elítélésének a ténye egyértelműen megállapítható. Indítványában, illetve annak kiegészítésében megismételte azon – korábban már a büntető ügyének elbírálása, illetve a polgári per során is kifejtett – álláspontját, miszerint „a bizonyítottan hamis vád miatt lefolytatott koncepciók büntetőeljárás” volt „minden egyes” – a jelen ügyben támadott döntéssel zárult eljárásról kivül más bíróságok előtt is folyamatban volt – „polgári peres eljárás pertárgya” is.
- [15] Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó fenti megállapítása a rendelkezésre álló iratokból nem volt alátámasztható. Önmagában az, hogy az indítványozó az általa felhozott – a büntető ítéletekben korábban már elbírált – érvek alapján az eljárással kapcsolatosan állított jogsértéseket mégis megállapíthatónak tartja, még nem teszi sem jogellenessé, sem alaptörvény-ellenessé az eljáró bíróságok jogszabályok értelmezésén és a bírói gyakorlat hivatkozásán alapuló azon jogi álláspontját, hogy erre az általa indított perben nem volt lehetőség; mivel ezen eljárásban csak a már megállapított jogellenesség jogkövetkezményeként válhat valaki az okozott vagyoni és nem vagyoni kára megtérítésére jogosulttá. Mindez egyúttal azt is jelenti, hogy az indítványozónak az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésével kapcsolatos érvelésének érdemi elbírálására sem volt lehetőség, mivel ezen rendelkezésben rögzített kártérítési jog gyakorlásának alapvető feltétele a szabadság korlátozása alaptalanságának, vagy törvénytelenységének bíróság – de nem a kártérítési per bírósága – általi megállapítása. Az indítványozó kártérítési követelésének megítélése nem alkotmányossági, hanem szakjogi, törvényértelmezési kérdésnek tekinthető. Az Alkotmánybíróság a jelen ügy kapcsán is emlékeztet azon töretlen gyakorlatára, miszerint alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja; ennek megfelelően a jelen ügyben is tartózkodott attól, hogy a tényállás megállapítására, a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelésére, valamint a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok ilyen irányú tevékenységét felülbírálja. Az Alkotmánybíróság ismételtén rámutat arra, hogy „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {elsőként lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság hasonlóképpen foglalt állást az indítványozónak az eljáró bíróságok pártatlanságát megkérdőjelező érvelése tekintetében is. Az eljáró bíróságok kijelölésére a rendelkezésre álló iratok, valamint az indítványozó által előadottak alapján a jogszabályok szerint, az indítványozó érveit, kifogásait elbíráló bírósági döntések, végső soron a Kúria által ezzel összefüggésben meghozott határozat alapján került sor. Az, hogy az indítványozó a régi Pp. 13. § (1) bekezdés e) pontjában kizárási okként rögzített feltételt megvalósulni véli önmagában arra tekintettel, hogy az általa sérelmezett büntetőítéletet első fokon ugyanazon törvényszéken működő büntető bíróság hozta, amelynek polgári tanácsa az alperes székhelye alapján az általa előterjesztett kártérítési kereset elbírálására illetékességgel rendelkezik (illetve kijelölésre is került) – az eljáró bírók szubjektív elfoglaltsága megállapításának hiányában – a vonatkozó törvényi és alaptörvényi előírások alapján nem alapozzák meg az eljárás jogellenességének, illetve alaptörvény-ellenességének a megállapítását. Az eljáró bírók a bírói függetlenség garanciái mellett, kizárólag a törvények alapján kötelesek döntéseiket meghozni; a kizárási szabályok alapján pedig abban az esetben nem járhatnak el az ügyben, ha személyükben elfoglaltak. [Ezt egyébként a régi Pp. 16. § (2) bekezdése alapján fegyelmi és anyagi felelősség mellett haladéktalanul kötelesek is jelenteni a bíróság vezetőjének.] A rendelkezésre álló iratok alapján ilyen körülmény a jelen ügyben nem merült fel. Egyebekben pedig a régi Pp. előírási szerint (14–15. §) objektív okokból egy adott bíróság, vagy egyes bírók akkor nem járhatnak el az adott ügyben, ha az érintett bíróság elnöke, vagy a bíró az általános szabályok szerint az ügy elintézéséből a törvény erejénél fogva ki van zárva; ilyen ok fennálltára nézve adat az iratokból szintén nem merült fel. Mindezek mellett az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági döntést a Pécsi Ítéltábla hozta meg, amelynek tekintetében pedig az indítványozó által felhozott – a büntetőügyben való korábbi eljárással, illetve a hierarchikus kapcsolattal összefüggő – érvek sem merülhetnek fel.
- [17] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság szerint a támadott bírósági döntések a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló

alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezhették érdemi vizsgálat tárgyát. Ebből adódóan az Alkotmánybíróságnak az indítványozónak a bűnügyi költség megfizetésével kapcsolatos felfüggesztésre irányuló kérelme tárgyában sem kellett döntenie.

- [18] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjában, illetve 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában, részben pedig a 29. §-ában írott feltételeknek nem felel meg, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. június 9.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1131/2019.

